

Русица Радојчић
Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Катедра за славистику
ruzicaradojcic11@gmail.com

Сѝручни раг
UDC: 623.442.7(038)=161.1=163.41

Глосар

АУТОМАТСКА ПУШКА: ОПИС, НАМЕНА, ТАКТИЧКО-ТЕХНИЧКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ, ПРИНЦИП РАДА ОСНОВНА ТЕРМИНОЛОГИЈА (РУСКО-СРПСКИ)

Руско-српски глосар који је пред нама односи се на аутоматску пушку, тактичко-техничке карактеристике и начине њеног функционисања као ватреног стрељачког оружја. Према нашим сазнањима, ово је једини објављени глосар овакве врсте. С обзиром на мали број речника војне терминологије, како једнојезичних, тако и двојезичних, надамо се да ће овај глосар бити од користи стручним преводиоцима са руског језика и на руски, посебно онима који се баве превођењем текстова са војном тематиком.

Аутоматско оружје је општи назив за оружје чија се основна карактеристика огледа у готово истовременом испаливању метка (зрна) и избацивању празне чауре, да би одмах затим дошло до аутоматског убацивања следећег зрна у цев, ради извршења његовог испаливања (опаљења).

Принцип рада аутоматског оружја зависи од енергије која настаје приликом опаљења метка, што се може заснивати на трзају цеви, трзају затварача или на позајмици барутних гасова. Основни делови аутоматске пушке су: цев, нишан, гасна комора, гасни цилиндар, повратни механизам, затварач, носач затварача са клипом, сандук са рукохватом, поклопац сандука, механизам за окидање, кундак, тромблон, нож, оквир.

Паљба код аутоматског оружја може бити појединачна или рафална. Рафалну паљбу карактерише велика брзина испаливања (до више хиљада метака у минути). Оваква врста оружја има оквир за муницију (магацин, шаржер, spremnik) или реденик великог капацитета.

Овај глосар је резултат вишегодишњег преводилачког искуства и наставничког рада у оквиру програма који се односи на језик војне струке.

За израду глосара коришћени су следећи речници и лексикони:

Перишић Милисав, *Руско-српскохрватски војни речник*, Београд, Војноиздавачки завод, 1980.

Огарков Н. В., *Военный энциклопедический словарь*, Москва, Военное издательство, 1983.

Pravilo pušaka i puškomitraljeza 7,62 mm, Београд, 1983.

< https://www.kalasnyikov.hu/dokumentumok/pravilo_pipm_7.62mm.pdf>
Ratković Borislav, *Војни лексикон*, Београд, Војноиздавачки завод, 1981.

А

автомат аутомат, аутоматска пушка
автомат горизонталној наводки аутоматски уређај за нишањење по правцу

автоматический аутоматски
автоматическая винтовка аутоматска пушка
автоматический огонь аутоматска ватра

автоматный који се односи на аутоматску пушку; из аутомата
автоматный огонь ватра из аутомата

Б

боеприпасы муниција
артиллерийские боеприпасы артиљеријска муниција
бронбойные боеприпасы панцирна муниција
манёврнные боеприпасы маневарска муниција
основные боеприпасы основна муниција
стрелковые боеприпасы стрелачка муниција
учебные боеприпасы вежбовна (школска) муниција

бронжилет заштитни прслук

бронбойный панцирни, пробојни
бронбойная пуля панцирни метак
бронбойный заряд панцирно пуњење

броня околоп, панцир

В

винтовка
автоматическая винтовка аутоматска пушка
крупнокалиберная винтовка крупнокалибарска пушка
магазинная винтовка пушка са магазином
малокалиберная винтовка малокалибарска пушка
многозарядная винтовка аутоматска пушка, машинска пушка
самозарядная винтовка полуаутоматска (самопунећа) пушка
скорострельная винтовка брзометна пушка
снайперская винтовка снајпер, снајперска пушка
штурмовая винтовка јуришна аутоматска пушка

выемка прорез, отвор

выстрел хитац
одиночный выстрел појединачни хитац; појединачна палба
очередь из двух выстрелов рафал од два хица
прицельный выстрел контролни метак нишањења; прецизан хитац

Г

газ гас

газовый гасни
газовая камера с регулятором гасна комора са регулятором гасова
газовый цилиндр гасни цилиндар

газоотводный за одвод гасова
газоотводное отверстие в стволе отвор на цеви за одвод гасова

гильза чаура (чахура)
донце гильзы (фланец) оков чауре; ивица дна чауре; доњи венац чауре
окно для выброса гильз отвор за избацивање чаура
патронная гильза чаура метка
снарядная гильза чаура зрна

гильзоотвод отвор за избацивање чаура

гладкоствольный са неизолученом (глатком) цеви

глушитель пригушивач

Д

дуло уста цеви
дуло винтовки уста цеви пушке
дульная часть ствола уста цеви
дульная энергия почетна кинетичка енергија метка
дульный тормоз-компенсатор (ДТК) компензатор одскока цеви (компензатор трзаја)

З

затвор затварач
винтовочный затвор затварач пушке
затворная группа затварач (механизам, блок затварача)
затворная задержка с кнопками задржач затварача
затворная рама носач затварача
затворная рама с поршнем носач затварача са клипом
затворное гнездо лежиште затварача
клиновой затвор клинасти затварач
поворотный затвор повратни механизам; обртни затварач
поршневый затвор клипни затварач
рукоятка затворной рамы винтовки ручица носача затварача
скользящий затвор клизни (клизајући) затварач
штыковой затвор бајонетни затварач

заряд пуњење (муниција; патрон)
заряд бронебойный панцирно пуњење, панцирни метак
зарядная камера лежиште барутног пуњења, барутна комора

зарядное устройство для магазинов пуњач за оквир (магацин, шаржер, спремник)

зарядить (магазин) напунити (оквир, магацин, шаржер, спремник)

зарядка / перезарядка пуњење / поновно пуњење

К

калибр калибар, пречник цеви
винтовой калибр калибар са навојима
калибр винтовки калибар пушке
калибр канала ствола калибар цеви

камера комора
газовая камера с регулятором гасна комора са регулятором гасова
зарядная камера комора барутног експлозивног пуњења
пороховая камера барутна комора
снарядная камера комора експлозивног пуњења

капсюль каписла, капсла
капсюль патрона каписла метка
капсюльная втулка лежиште каписле
капсюльное гнездо лежиште каписле (у данцету чауре метка)
ударный капсюль ударна каписла

коробка сандук
крышка ствольной коробки поклопац сандука
ствольная коробка сандук пушке; кућица затварача

крючок обарача
спусковой крючок обарача са осовином; механизам за окидање

курок ороз, запињача; напињач
изводит курок запињати ороз
курок на предохранительном взводе укочени обарач
спускать курок окидати ороз, вршити опалывање

М

магазин магацин, оквир, шаржер, спремник
ёмкость магазина капацитет магацина (оквира, шаржера)

маховичок мали точкић-замајак

мишень мета

мощность моћ, снага, јачина, капацитет
мощность патрона снага метка
огневая мощность ватрена моћ
расчётная мощность прорачунска снага
мушка (часть прицела) мушица (део нишана)

Н

навес нагиб цеви при пуцању под углом
нарез; нарезка навој; олуц у пушчаној цеви; урез
длина нарезной части ствола дужина олученог дела цеви
длина хода нарезом дужина корака олуца у цеви
нарезной ствол олучена / изолучена цев

О

обод винтовки обод пушке
обойма оквир, шаржер; реденик
обойма для боеприпасов реденик за муницију
патронная обойма оквир (диск, добош) за муницију
обстрел ватрено дејство, гађање; гра-натирање
автоматический обстрел аутоматска ватра
боевой обстрел гађање бојевом муницијом
вертикальный обстрел вертикално поље дејства
горизонтальный обстрел хоризонтално поље дејства
круговой обстрел кружно гађање (у кругу од 360 степени)
навесный обстрел убацна ватра
обстрел короткими очередями гађање кратким рафалима
обстрел лёжа гађање из лежећег става
обстрел одиночными выстрелами јединачна палба, јединачна ватра
обстрел по скатам гађање по нагибу
обстрел с короткой остановки гађање са кратког застанка
обстрел с упора гађање са наслона
обстрел с ходу гађање из покрета
обстрел стоя гађање из стојећег става
скорострельный обстрел брза (брзومتна) палба

огонь ватра, палба
ведение автоматического огня вођење аутоматске ватре
прекращение огня прекид ватре
режим огня режим ватре, палбе (појединачна / рафална)
точность огня прецизност гађања
управление огнём управљање ватром; руковање ватром
управление режимами огня управљање режимом палбе

ограничитель граничник
ограничитель ёмкости магазина граничник капацитета магазина
ограничитель отката граничник трзаја цеви
ограничительный штифт граничник; зуб, трн, испуст за ограничење

оружие оружје
автоматическое оружие аутоматско оружје
огнестрельное оружие ватрено оружје
стрелковое оружие стрелачко оружје

осечка промашај; изостанак пуцња
остриё прицельной марки оштрица, шилак, врх нишана

отверстие отвор
газоотводное отверстие в стволе отвор на цеви за одвод гасова

отвод одвођење, одвод
отвод пороховых газов позајмица барутних гасова
отвод части пороховых газов одвод дела (вишка) барутних гасова

отдача трзај
отдача ствола трзај цеви

откат трзај

отсечка прекид; застој (застој при гађању)
отсечка магазина избацавање магазина (метака из шаржера)

очередь рафал

П

патрон патрон, метак са зрном
боевой патрон бојеви метак
броневойно-зажигательный патрон панцирно (пробојно)-запаливи метак

- бронебойно-зажигательно-трассирующий патрон** панцирно запаљиво обе лежавајуће зрно
- винтовочный патрон** пушчани метак
- воспламенительный патрон** запаљиви метак
- вышибной патрон** перкусиони метак
- зажигательный патрон** запаљиви метак
- маломощный патрон** слаби метак (за тромблон)
- мелкокалиберный патрон** малокалибарски метак
- осветительный патрон** светлећи метак
- патрон без закраины** метак без венца на дну чауре
- патрон без окраины** метак без обода (м. без венца на дну чауре)
- переснаряжённый патрон** поново напуњени патрон
- патронник** лежиште метка
- дослать патрон в патронник репетирати; убацити метак у цев
- переводчик** дугме за превођење јединачне палбе у рафалну
- переходник** редуцир
- подаватель** доносач (додавач) метака, доносач са опругом
- пружина подавателя опруга доносача (додавача)
- подствольный** подцевни
- подствольный гранатомёт подцевни бацач граната
- попадание** погодак
- кучность попаданий густина погодака
- прямое попадание директни погодак
- порох** барут
- пороховой** барутни
- отвод пороховых газов позајмица барутних гасова
- пороховая камера барутна комора
- пороховая сердцевина барутно језгро
- пороховое зерно барутно зрно
- пороховой предохранитель барутни осигурач у упалачима зрна
- пороховые газы барутни гасови
- поршень** клип
- газовый поршень гасни клип; клип носача затварача
- предохранитель** осигурач
- зуб предохранителя винтовки зуб осигурача
- приклад** кундак
- складной приклад преклапајући кундак
- шейка приклада врат кундака пушке
- щека приклада образ кундака пушке
- прицел** нишан
- автоматический прицел аутоматски нишан
- инфракрасный прицел инфрацрвена нишанска справа
- курсовой прицел курсни нишан, справа за одржавање курса
- механический прицел механички нишан
- оптический прицел оптички нишан
- откидной прицел преклопни нишан (нишанске справа за скидање)
- постоянный прицел стални нишан
- прямой прицел нишан за непосредно нишањење
- сетка прицела кончаница
- телескопический, шарнирный прицел телескопске нишанске справа
- прицельный** нишански
- прицельные приспособления нишанске справа
- прицеливание** нишањење
- точность прицеливания прецизност нишањења
- прицелиться** нанишанити
- пружина** опруга
- боевая пружина ударна опруга
- пуля** метак, зрно
- безгильзовая пуля зрно без чауре
- боевая пуля бојево / бојно зрно
- бронебойная пуля панцирни метак
- бронебойная зажигательная трассирующая пуля панцирно противоклопно / пробојно) запаљиво трасирно зрно
- веретенообразная пуля вретенасти метак
- „дум-дум“ пуля „дум-дум“ метак
- металлическая оболоченая пуля зрно са металном кошуљицом
- нарезная пуля нарезано зрно
- начальная скорость пули почетна брзина зрна / метка

оболоченная пуля зрно са кошуљицом / омотачем
 остроконечная пуля шильато / зашиљено зрно
 разрывная пуля експлозивно / разорно зрно
 рикошетная пуля рикошетно зрно
 ружейная пуля пушчано зрно, пушчани метак
 светящаяся пуля светлеће зрно
 трасирующая пуля обележавајуће / светлеће зрно, трасирно зрно
 тупоголовая пуля зрно са пљоснатим врхом
 тупоносая пуля зрно са равним врхом
 учебная пуля школски метак
 шальная пуля залутали метак
 шрапнельная пуля шрапнелско зрно

Р

разложить винтовку расклопити пушку
 ремень ремник / ремен
 рикошет рикошет
 ружьё пушка
 ружейный пушчани
 ружейная ложа кундак
 рукоятка, рукоять рукохват
 передняя рукоять предњи рукохват
 рукоятка затворной рамы винтовки ручица носача затварача
 рычаг полууга
 спусковой рычаг полууга окидача

С

сердечник језгро, срж, средиште
 сердечник пули језгро метка
 сердечник снаряда језгро зрна гранате
 сердцевина језгро, срж, средиште
 пороховая сердцевина барутно језгро
 сердцевина выстрелов средиште, центар погодака
 скорострельность брзина палбе
 боевая скорострельность бојева брзина палбе
 снаряд пројектил, зрно
 трасирующий снаряд обележавајуће зрно
 спусковой рычаг полууга окидача

СТВОЛ цев

канал ствола канал цеви
 коробка с рукояткой сандук са рукохватом
 крышка ствольной коробки поклопац сандука
 ствольная коробка сандук пушке; кућица затварача
 узел ствола тежиште цеви
 узел ствольной коробки задњак цеви

стрелок стрелац

меткий стрелок прецизни стрелац
 стрелковые характеристики карактеристике гађања

стрельба палба, гађање, пуцање, ватра

автоматическая стрельба аутоматска ватра
 автоматная стрельба ватра из аутомата
 боевая стрельба бојно (бојево) гађање
 дальность стрельбы дOMET гађања
 заградительная стрельба запречна ватра
 зачётная боевая стрельба пробно (опитно) бојево гађање
 испытательная стрельба опитно гађање
 кучность стрельбы густина ватре, груписање погодака зрна
 навесная стрельба убацна ватра (гађање горњом групом углава)
 одиночная стрельба јединачна палба
 стрельба без упора гађање без наслона
 стрельба в упор гађање из непосредне близине
 стрельба в цель гађање у циљ
 стрельба на вскидку гађање без нишањења
 стрельба на ходу гађање из покрета
 стрельба очередью / очередями рафална палба
 точность стрельбы прецизност ватре

Т

тактико-технические требования тактичко-технички захтеви
 тактико-технические характеристики (ТТХ) тактичко-техничке карактеристике
 тир стрелана
 тормоз кочница
 дульный тормоз компензатор трзаја

точность прецизност

траектория путања, трајекторија
 баллистическая траектория балистичка путања, трајекторија
 траектория снаряда путања зрна, путања хица
 траектория полёта пули путања метка

тромблон тромблон

У

ударник ударац, ударна игла
 ударник взрывателя инерциони ударац упалача
 ударник головного ударного взрывателя ударна игла чеоног упалача зрна

упор задржач

упор курка задржач окидача
 упор патронный в приёмнике задржач метака у оквиру (шаржеру)
 упор плечевой доњи део кундака, рамени ослонац кундака
 упор ударника задржач ударне игле

ударно-спусковой механизм (УСМ) механизам за окидање

узел ствола тежиште цеви

указатель длины отката показивач дужине трзања цеви

упор боевой пружины задржач ударне опруге, ударача

учебный школски, вежбовни
 учебная пуля школски метак

Ф

флажок предохранителя крилце кочнице на ватреном оружју

фланец прирубница, обод, ивица, фланшна, спојка

фланец гильзы ивица дна чауре (метка), доњи венац чауре

Ц

цевка цевка; вретено
 цевочный обод обод зупчаника (у механизмима за нишањење)

цевьё кундак; облога кундака и цеви (дрвена, пластична)

целеуказание означавање циљева

целеуказатель показивач циља (уређај за показивање циља)

лазерный целеуказатель ласерски показивач циља

целеустремление, целеустремлённость сасређеност на циљ

цель циљ; мета
 бесшумная цель бешумни циљ
 движущаяся цель покретни циљ
 закрытая цель заклоњени циљ
 поражать цель уништавати циљ

цилиндр цилиндар
 газовый цилиндр гасни цилиндар

Ш

шептало запињача; полужница окидача; скакавица
 шептало с пружиной запињача са опругом

шкала скала
 дальномерная шкала мерач растојања до циља
 шкала беглого огня скала брзе палбе

шомпол шипка за чишћење цеви

штык бајонет, нож
 откидной штык бајонет на преклапање
 съёмный штык бајонет на скидање са пушке
 штык примкнуть, снять ставити нож на пушку / скинути нож с пушке
 штык с двумя шлагами бајонет са две оштрице

Э

экстрактор гильз извлакач чауре (метка)
 ручной экстрактор ручни извлакач

Я

ячейка заклон (стрелјачки)
 одиночная ячейка стрелјачки заклон, гнездо за једног стрелца
 снайперская ячейка снајперски стрелјачки заклон
 ячейка запасная резервни стрелјачки заклон

ящик сандук
 зарядный ящик сандук за муницију
 патронный ящик сандук, кутија за муницију
 снарядный ящик сандук за муницију